

Słowo wstępne

W ciągu ostatnich dekad Rada Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk wywierała znaczący wpływ na kształtowanie krajobrazu naukowego Polski. Jej działalność, rozciągająca się na szeroki wachlarz dyscyplin i obszarów badań, stała się fundamentem dla dynamicznego rozwoju społecznego ruchu naukowego. Poprzez wspieranie współpracy między różnymi towarzystwami naukowymi oraz promowanie integracji środowiska naukowego z innymi sektorami społecznymi i gospodarczymi, Rada przyczyniła się do upowszechniania wiedzy i innowacji, co z kolei przekłada się na wzrost konkurencyjności i innowacyjności kraju.

Historia i działalność Rady Towarzystw Naukowych PAN odzwierciedlają ewolucję polskiej nauki od czasów powojennych do współczesności, ukazując jej rolę w budowaniu i utrzymywaniu silnych fundamentów dla społecznego ruchu naukowego. Przez lata Rada nie tylko reprezentowała polską naukę na arenie międzynarodowej, ale również aktywnie uczestniczyła w tworzeniu polityki naukowej kraju, co podkreśla jej strategiczne znaczenie dla rozwoju i promocji polskiej nauki i edukacji. Dzięki tym wysiłkom, Rada Towarzystw Naukowych PAN stała się kluczowym graczem w kształtowaniu przyszłości polskiej nauki, angażując się w dialog między nauką a społeczeństwem oraz wspierając młode pokolenia naukowców.

Dyskutując na temat roli i znaczenia towarzystw naukowych w Polsce, nie możemy pominąć wyzwań, z jakimi mierzą się te instytucje w obecnym krajobrazie naukowym i społecznym. Towarzystwa naukowe, będące od wieków integralną częścią polskiej tradycji naukowej, zmagają się z problemami wynikającymi z dynamicznych zmian w prawie, finansowaniu oraz percepcji społecznej ich roli. Przemiany systemowe po 1989 roku, mimo otwarcia na nowe możliwości działania i finansowania, nie przyniosły znaczącej poprawy w statusie towarzystw naukowych, które wciąż borykają się z brakiem stabilnego wsparcia i uznania za pełnoprawne podmioty w polityce naukowej państwa.

W odpowiedzi na te wyzwania, towarzystwa naukowe oraz Rada Towarzystw Naukowych przy Polskiej Akademii Nauk aktywnie dążą do formalnego uregulowania swojego statusu, co miałyby zapewnić im stabilniejsze finansowanie i większe uznanie ich wkładu w rozwój nauki i kultury. Działania te, obejmujące formalizację postulatów w ramach kongresów towarzystw naukowych oraz projektów ustaw, podkreślają potrzebę systemowego wsparcia społecznego ruchu naukowego, nie tylko dla zachowania dziedzictwa i kontynuacji badań, ale także dla wzmocnienia więzi między nauką a społeczeństwem.

W miarę ewoluowania polskiej nauki i społeczeństwa, Rada Towarzystw Naukowych przy Polskiej Akademii Nauk odgrywała kluczową rolę w integrowaniu i promowaniu działań naukowych na różnych płaszczyznach. Jej historia obfituje w przykłady, jak przez dziesięciolecia, pomimo zmieniających się warunków politycznych i ekonomicznych, Rada była w stanie nie tylko dostosować się do nowych realiów, ale również aktywnie wpływać na kształtowanie polityki naukowej i edukacyjnej w Polsce. Dzięki zaangażowaniu i współpracy z różnymi instytucjami, w tym z ministerstwami i innymi organami państwowymi, Rada przyczyniała się do rozwoju społecznego ruchu naukowego, promując naukę i badania nie tylko wśród społeczności akademickiej, ale i w szerszym społeczeństwie.

Ta ciągła adaptacja i dążenie do poprawy warunków dla społecznego ruchu naukowego, jak również promowanie otwartości, dialogu i współpracy międzynarodowej, podkreślają ważną rolę, jaką Rada Towarzystw Naukowych odgrywa w polskim krajobrazie naukowym. Jej działalność stanowi ważny wkład w budowanie silnego, dynamicznego i zintegrowanego środowiska naukowego w Polsce, które jest otwarte na globalne wyzwania i możliwości.

Mam ogromną nadzieję, że przyszłość przyniesie dalszy rozwój tej cennej inicjatywy i że Rada Towarzystw Naukowych przy Polskiej Akademii Nauk nadal będzie skutecznie wywierać wpływ na kształt polityki naukowej i sposobu uprawiania nauki w Polsce.

Prof. dr hab. Dariusz Jemielniak